מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 63281

כלכלה

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	–	(27×2)	–	54 נקודות
פרק שני	–	(24×1)	–	24 נקודות
פרק שלישי	–	(11×2)	–	22 נקודות
סך הכול	–		–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: יש לענות בתמצות ובבהירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון (54 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–5 (לכל שאלה – 27 נקודות).

1. בשל המלחמה בשנה האחרונה הצטמצמו שטחי גידול עגבניות בדרום הארץ, ובעקבות זאת חלה עלייה בהוצאות הצרכנים על עגבניות.

א. הגדירו את המושג הוצאות הצרכנים. (5 נקודות)

ב. מדוע חלה עלייה בהוצאות הצרכנים? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לעגבניות. (11 נקודות)

ג. צמח התבלין בזיליקום משמש לרוב לתיבול מאכלים המבוססים על עגבניות.
מהו השינוי שיחול במחיר של הבזיליקום, בכמות הבזיליקום לשיווק, ובפדיון מגדלי הבזיליקום, בעקבות הצמצום של שטחי גידול העגבניות? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לבזיליקום. (11 נקודות)

2. משרד האנרגייה ממליץ להשקיע בהקמת אתרי כרייה וחציבה, כדי להגדיל את הכמות של חומרי הגלם הנדרשים לבנייה.

א. הגדירו את המושג גורם ייצור. באיזה סוג גורם ייצור ממליץ משרד האנרגייה להשקיע? (6 נקודות)

ב. מה תהיה ההשפעה של יישום המלצת משרד האנרגייה על אפשרויות הייצור של המשק בטווח הארוך? הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה.
הניחו שהמשק נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה. (10 נקודות)

ג. יישום ההמלצה של משרד האנרגייה יוביל לצמצום בייבוא של חומרי גלם הנדרשים לבנייה. מהו השינוי שיחול בשער החליפין בעקבות הצמצום בייבוא, וכיצד שינוי זה מכונה? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ. (11 נקודות)

3. משרד האוצר תכנן לקצץ בשנת 2025 בקצבאות שונות של ביטוח לאומי (נכות, אבטלה ועוד).

א. הגדירו את המושג הכנסה פנויה, והסבירו מהי ההשפעה של קיצוץ בקצבאות על ההכנסה הפנויה של משקי הבית. (7 נקודות)

ב. מהי ההשפעה של הקיצוץ בקצבאות על הוצאות הצרכנים על בשר עוף? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לבשר עוף. (10 נקודות)

ג. מהי ההשפעה של הקיצוץ בקצבאות על האי־שוויון בחלוקת ההכנסות הפנויות במשק? הציגו והסבירו בעזרת עקומת לורנץ ומדד ג'יני. (10 נקודות)

4. יהלומי מעבדה – הזהים בהרכב ובמראה שלהם ליהלום טבעי – זוכים לפופולריות רבה בשוק התכשיטים. היצרנים של יהלומי מעבדה ממשיכים להשקיע במחקר ובפיתוח טכנולוגיות ייצור חדשות.

א. הסבירו מהו שיפור טכנולוגי. (5 נקודות)

ב. מהו השינוי שיחול באפשרויות הייצור של המשק בעקבות השיפור הטכנולוגי בייצור יהלומי מעבדה? הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה. (11 נקודות)

ג. מה תהיה ההשפעה של שיפור בייצור יהלומי מעבדה על הוצאות הצרכנים על יהלומים טבעיים? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע ליהלומים טבעיים. (11 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

5. בעקבות המלחמה בשנה האחרונה, חלה ירידה במספר הישראלים שמעוניינים לטוס לחו"ל, וכמו כן הצטמצם מספר חברות התעופה המציעות טיסות מישראל לחו"ל.

א. ידוע כי בשנה האחרונה עלה המחיר של כרטיס טיסה מישראל לחו"ל.

הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לכרטיסי טיסה, מדוע עלה המחיר של כרטיס טיסה. (10 נקודות)

ב. הגדירו מהו שער חליפין, והציגו דוגמה מספרית. (7 נקודות)

ג. מהו השינוי שיחול בשער החליפין של השקל בעקבות ירידה במספר הנסיעות לחו"ל, וכיצד מכונה שינוי זה?

הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

פרק שני (24 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 6–8.

6. הגרף שלפניכם מציג את שער הריבית בישראל בשנים 2022–2024, לפי חודשים.

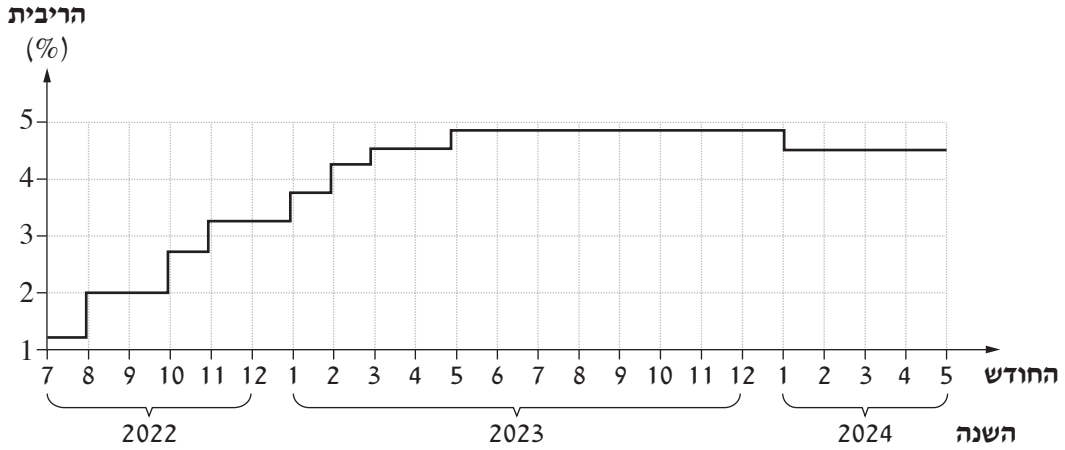

(מעובד על פי **דה מרקר**, 27/5/2024)

א. **(1)** הגדירו את המושג שער ריבית. תארו את מגמות השינוי בשער הריבית בחודשי השנים 2022–2024 המוצגים בגרף.

(2) הסבירו מהי מדיניות מוניטרית. על פי הגרף, קבעו מהי המדיניות המוניטרית שנקט בנק ישראל בחודשים 7–12 של שנת 2022.

(11 נקודות)

ב. **(1)** הציגו בעזרת עקומות ביקוש והיצע בשוק הכסף את המדיניות המוניטרית שנקט בנק ישראל בחודשים 7–12 של שנת 2022.

(2) בעקבות שינוי במגמת המחירים בשוק, שינה בנק ישראל בתחילת 2024 את המדיניות המוניטרית שנקט לפני כן, כפי שבא לידי ביטוי בגרף.

מהו השינוי במגמת המחירים שבעקבותיו שינה בנק ישראל את המדיניות שנקט? נמקו את תשובתכם.

(13 נקודות)

7. הגרף שלפניכם מציג את מדד ג'יני לאי־שוויון בהכנסות פנויות בישראל בשנים 2012–2021.

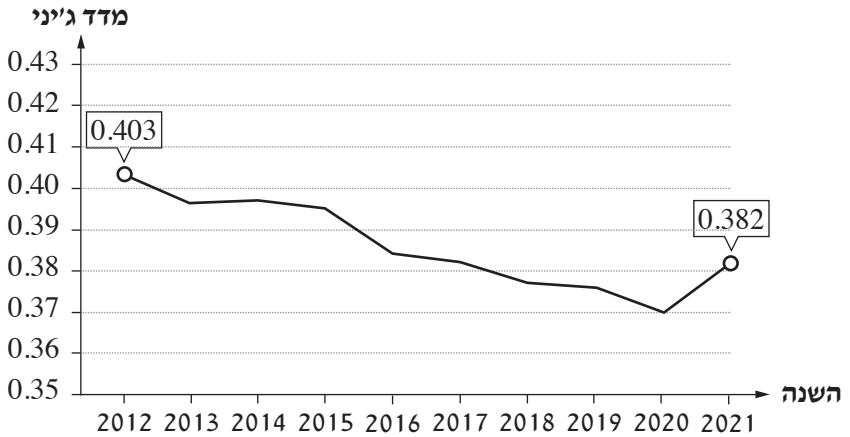

(מעובד על פי **גלובס**, 29/8/2022)

א. **(1)** הסבירו מהו מדד ג'יני להכנסות פנויות, וכיצד הוא מחושב.

(2) ציינו והסבירו גורם אחד שיכול להוביל לעלייה במדד ג'יני להכנסות פנויות.

(11 נקודות)

ב. **(1)** תארו את מגמות השינוי במדד ג'יני בשנים 2012–2021, על פי הגרף.

(2) הציגו והסבירו בעזרת עקומת לורנץ את השינוי שחל באי־שיוויון במשק בשנים 2020–2021.

(13 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

8. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על הסעיפים שאחריו.

איך ההון האנושי של ישראל יכול להפוך אותה למעצמה עולה?

1. ארץ־ישראל מעולם לא הייתה חבל ארץ רב ערך בזכות עצמו. היא צחיחה והררית ברובה, והאוכלוסייה בה תלויה בייבוא מזון כדי לשרוד. אבל היבט אחד בישראל כן מסמן הבטחה להשפעה עולמית: איכות ההון האנושי.
2. בשנים הבאות אוטומטיזציה, רובוטיקה ורשתות חכמות ישתלבו בכל היבט בחיינו, החל במטבח (מקררים חכמים) וכלה בכבישים (מכוניות אוטונומיות). לכן לאיכות ההון האנושי תהיה חשיבות גדולה אף יותר.
3. אולם דבר אינו ודאי. בישראל יש בעיות הפוגעות באיכות ההון האנושי. מערכת החינוך מסורבלת ואינה מתגמלת מורים לפי האיכות. נוסף לכך, לקבוצות גדולות באוכלוסייה אין השכלה מספקת כדי להשתלב בתפקידים בעלי פריון גבוה בשוק העבודה.
4. בעיה אחרת היא בריחת מוחות. היעדר משרות מושכות מבחינה אקדמית, שכר גבוה יותר בחו"ל ואפילו יוקר המחיה משפיעים על החלטת אקדמאים ובעלי השכלה גבוהה לעזוב את הארץ. ישראל אינה עשירה במשאבים, ולכן הצלחתה תלויה בהון האנושי שלה; בריחת מוחות היא בעיה אסטרטגית, ויש להתייחס לכך.

(מעובד על פי **מקור ראשון**, 16/5/2022)

א. **(1)** הגדירו את המושג הון אנושי ואת הקשר בין הון אנושי ובין פריון עבודה.

(2) על פי הפסקה השלישית בקטע, הסבירו שני גורמים שפוגעים באיכות ההון האנושי בישראל.

(11 נקודות)

ב. **(1)** הגדירו את המושג בריחת מוחות. הסבירו על פי הקטע שני גורמים שעשויים להוביל לבריחת מוחות מישראל.

(2) מה תהיה ההשפעה של בריחת מוחות מישראל על אפשרויות הייצור של המשק בישראל בטווח הארוך? הציגו והסבירו בעזרת עקומת התמורה של המשק בישראל.

הניחו שהמשק נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה.

(13 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

פרק שלישי (22 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 9–14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

9. בעקבות ההוצאות הגדולות על המלחמה בשנה האחרונה, הוצעה הצעה להעלות את שיעור מס ההכנסה השולי על ההכנסות הגבוהות במשק.

א. הסבירו מהו מס הכנסה שולי. (4 נקודות)

ב. מה תהיה ההשפעה של יישום הצעה זו על האי־שוויון בחלוקת ההכנסות במשק? הציגו והסבירו בעזרת עקומת לורנץ. (7 נקודות)

10. אנשים ללא ניסיון תעסוקתי מתקשים למצוא עבודה, לכן הוצעה הצעה לתת להם עדיפות בקבלה לעבודה במוסדות ציבוריים.

א. הסבירו אֵילו ערכים מתנגשים זה בזה בהצעה זו. (5 נקודות)

ב. מה הייתם מכריעים בסוגיה זו? ציינו והסבירו נימוק כלכלי אחד התומך בדעתכם. (6 נקודות)

11. אנשים מאמריקה הדרומית עוברים לארצות הברית כדי למצוא עבודה שהשכר תמורתה גבוה, אולם בפועל הם מועסקים בענף החקלאות ומקבלים שכר נמוך.

א. איזה מאפיין של גלובליזציה בא לידי ביטוי בפתיח של השאלה? (5 נקודות)

ב. ציינו יתרון אחד של גלובליזציה. על פי הפתיח, ציינו חיסרון אחד של גלובליזציה. (6 נקודות)

12. בישראל יש שלוש חברות ששולטות בשוק הגבינות הצהובות בהיקף כולל של יותר מתשעים אחוז.

א. מהו כשל השוק בשוק הגבינות הצהובות? (5 נקודות)

ב. הסבירו פגיעה אחת הנגרמת לצרכני הגבינות הצהובות בעקבות כשל זה. (6 נקודות)

13. בגלל המורכבות של תנאי החיסכון הפנסיוני, עובדים רבים אינם יודעים כיצד לבחור את החברה שמציעה את התנאים הטובים ביותר בעבורם.

א. הציגו ארבעה תנאים הנדרשים לתחרות משוכללת. (6 נקודות)

ב. הסבירו איזה תנאי, הנדרש לתחרות משוכללת, אינו מתקיים במקרה המתואר בפתיח. (5 נקודות)

14. בנק ישראל חושש מעלייה בשיעור האינפלציה במשק.

א. מהו ערך ריאלי, ומהו ערך נומינלי של כסף? מה יקרה לערך הריאלי של הכסף בעקבות עלייה בשיעור האינפלציה? (4 נקודות)

ב. מה בנק ישראל צריך לעשות כדי למנוע עלייה בשיעור האינפלציה? הציגו והסבירו בעזרת עקומות ביקוש והיצע לכסף. (7 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך